

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมที่สถานพยาบาลเชียงใหม่คลินิกโรคไต จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 41 คน ผลการศึกษาได้เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย ได้แก่

2.1 การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป

2.2 การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ

2.3 การดูแลตนเองที่จำเป็นในภาวะเบี่ยงเบนทางด้านสุขภาพ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ให้การดูแลช่วยเหลือขณะเจ็บป่วยและผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่ารักษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 41)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	23	56.1
หญิง	18	43.9
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	1	2.4
31-40 ปี	1	2.4
41-50 ปี	14	34.1
51-60 ปี	7	17.2
61 ปีขึ้นไป	18	43.9
สถานภาพสมรส		
โสด	4	9.8
คู่	32	78.0
ม้าย	5	12.2
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	2.4
ประถมศึกษา	23	56.1
มัธยมศึกษา	7	17.1
อาชีวศึกษา	5	12.2
อุดมศึกษา	5	12.2
อาชีพ		
ไม่มีอาชีพ	22	53.7
รับราชการ	2	4.9
ธุรกิจ	2	4.9
ค้าขาย	3	7.3
อื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ รัฐวิสาหกิจ พระภิกษุ	12	29.2

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ให้การดูแลช่วยเหลือขณะเจ็บป่วย และผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่ารักษา(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 41)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	22	53.7
ไม่เกิน 5,000 บาท	1	2.4
5,001-10,000 บาท	1	2.4
10,001 บาทขึ้นไป	17	41.5
ผู้ให้การดูแลช่วยเหลือขณะเจ็บป่วย		
บิดา / มารดา	2	4.9
สามี / ภรรยา	23	56.1
บุตร / ธิดา	13	31.7
พี่ / น้อง	2	4.9
อื่นๆ ได้แก่ ตัวเอง	1	2.4
ผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่ารักษา		
ตัวเอง	8	19.6
บิดา / มารดา	1	2.4
สามี / ภรรยา	2	4.9
บุตร / ธิดา	3	7.3
พี่ / น้อง	1	2.4
อื่นๆ ได้แก่ เบิกจากส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ	26	63.4

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งเป็นเพศชายร้อยละ 56.1 มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไปมากที่สุดร้อยละ 43.9 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปีร้อยละ 34.1 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 78 มีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษาเกินครึ่งร้อยละ 56.1 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 17.1 เกินครึ่งไม่มีอาชีพและไม่มีรายได้ร้อยละ 53.7 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เกือบทุกคนมีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไปร้อยละ 41.5 กลุ่มตัวอย่างมีสามีหรือภรรยาเป็นผู้ให้การดูแลช่วยเหลือขณะเจ็บป่วยมากที่สุดร้อยละ 56.1 รองลงมาเป็นบุตรหรือธิดาร้อยละ 31.7 และผู้รับผิดชอบในการรักษาส่วนใหญ่เบิกจากส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจร้อยละ 63.4 รองลงมาคือจ่ายค่ารักษาพยาบาลเองร้อยละ 19.6

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่เจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง ระยะเวลาที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ระยะห่างในการมารับการฟอกเลือด และโรคประจำตัวอื่นๆ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 41)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่เจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรัง		
1-6 เดือน	2	4.9
7-12 เดือน	2	4.9
13 เดือน-7 ปี	37	90.2
ระยะเวลาที่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือด		
1-6 เดือน	13	31.7
7-12 เดือน	4	9.8
13 เดือน-7 ปี	24	58.5
ระยะห่างในการมารับการฟอกเลือดแต่ละครั้ง		
2-3 วัน	13	31.7
5 วัน	8	19.5
7 วัน	19	46.4
มากกว่า 7 วัน	1	2.4
การมีโรคประจำตัว		
ไม่มี	16	39.0
มีโรคประจำตัว	25	61.0
- ความดันโลหิตสูง	10	40.0
- ความดันโลหิตสูงและเบาหวาน	4	16.0
- ความดันโลหิตสูงและโรคหัวใจ	4	16.0
- เบาหวาน	3	12.0
- โรคหัวใจ	1	4.0
- อื่นๆ ได้แก่ หอบหืด โรคกระเพาะอาหาร เก๊าท์	3	12.0

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรังนานกว่า 1 ปีสูงสุด 7 ปีร้อยละ 90.2 และส่วนใหญ่ได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมมากกว่า 1 ปีสูงสุด 7 ปีร้อยละ 58.5 รองลงมาได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมอยู่ในช่วง 1-6 เดือนร้อยละ 31.7 และมีระยะเวลาในการมารับการฟอกเลือดในแต่ละครั้งห่างกัน 7 วันมากที่สุดร้อยละ 46.4 รองลงมาอยู่ในช่วง 2-3 วันร้อยละ 31.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวร้อยละ 61 และพบว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุดร้อยละ 40

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย

2.1 การดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการคงไว้ซึ่งอากาศ น้ำ และอาหารที่พอเพียง

การดูแลตนเองด้านการ คงไว้ซึ่ง อากาศ น้ำ และ อาหารที่พอเพียง (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
1. ไปสถานที่ที่แออัด หรือมีอากาศถ่ายเทไม่ สะดวก เช่น คลินิก โรงพยาบาล	1.39	0.67	สูง
*2. อาศัยอยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก	1.88	0.33	สูง
*3. เมื่อมีอาการเหนื่อยหอบ หายุดกกิจกรรมที่ทำนั้น และนั่งพักทันที	2.00	0.00	สูง
4. ดื่มน้ำในแต่ละวัน โดยประมาณจากจำนวน ปัสสาวะที่ขับออกมาในวันก่อนและเพิ่มได้อีก 500-750 ซี.ซี.	1.66	0.73	สูง
5. น้ำที่อยู่ในน้ำแกง ก๋วยเตี๋ยว นมหรือไอวดีน มาคิด รวมเป็นปริมาณน้ำดื่มในแต่ละวัน	0.05	0.31	ต่ำ
*6. ปรับปรุงอาหาร โดยการเค็มรสเปรี้ยวหรือหวานเพิ่ม	0.34	0.57	ต่ำ
*7. รับประทานอาหาร โปรตีนจำพวก เนื้อปลาไข่ขาว	1.63	0.58	สูง
8. รับประทานอาหารจำพวกแป้งและน้ำตาลเพิ่มขึ้น	0.49	0.81	ต่ำ
*9. ใช้น้ำมันพืชในการปรุงอาหาร	1.93	0.35	สูง
10. รับประทานอาหารประเภทเครื่องในสัตว์ หน่อไม้ หรือยอดผักใบเขียว	1.73	0.45	สูง
*11. รับประทานไขมันสัตว์ และกะทิ	1.78	0.42	สูง
*12. รับประทานอาหารรสจืด และไม่มีการเติม เกลือแกง น้ำปลา ซอส ซีอิ๊ว หรือ ผงชูรสใน อาหาร	1.39	0.70	สูง
*13. รับประทานอาหารประเภท ปลาแห้ง ปลาเค็ม ปูเค็ม เป็นต้น	1.83	0.38	สูง

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อ และรายด้าน เรื่องการคงไว้ซึ่งอากาศ น้ำ และอาหารที่พอเพียง (ต่อ)

การดูแลตนเองด้านการ คงไว้ซึ่ง อากาศ น้ำ และ อาหารที่พอเพียง (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
*14. รับประทานอาหารประเภท เมล็ดพืช นมสด นมย ไข่แดง ไอศกรีม	1.32	0.52	ปานกลาง
*15. รับประทานผลไม้ทุกวัน	1.27	0.63	ปานกลาง
*16. รับประทานอาหารประเภทหมักดอง	1.93	0.26	สูง
*17. ดื่มน้ำผลไม้ไม่น้อยกว่า ½ ถ้วย หรือ 120 ซี.ซี. ต่อวัน	1.66	0.57	สูง
รวม	1.43	0.13	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการคงไว้ซึ่งอากาศ น้ำ และอาหารที่พอเพียงในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 1.43 เมื่อจำแนกรายชื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงจำนวน 12 ข้อมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.39–2.00 ระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.27–1.32 ระดับต่ำจำนวน 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 0.05-0.49

จากการสอบถามเพิ่มเติม พบว่ากลุ่มตัวอย่างบางรายไม่มีการดื่มน้ำดื่มในแต่ละวัน เพียงแต่ประมาณจากการดื่มน้ำ คือพยายามดื่มน้ำให้น้อยที่สุดวันละประมาณ 2–3 แก้ว โดยดื่มน้ำหลังอาหาร และรับประทานยาเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่มีการนำน้ำจากน้ำแกง ก๋วยเตี๋ยว นม หรือ โอวัลตินมาคิดเป็นปริมาณน้ำดื่มในแต่ละวัน สำหรับข้อการปรุงอาหารโดยการเติมรสเปรี้ยวหรือหวานเพิ่ม และข้อการรับประทานอาหารจำพวกแป้งหรือน้ำตาลเพิ่ม กลุ่มตัวอย่างบอกว่า เป็นโรคเบาหวาน จะต้องจำกัดปริมาณน้ำตาล และไม่ชอบอาหารรสเปรี้ยว และไม่มีการรับประทานอาหารอย่างอื่นเพิ่มขึ้น และจากการสังเกตที่บ้านกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกอยู่เสมอ มีบริเวณบ้านทั้งภายนอกและภายในตัวบ้านกว้างขวาง มีอากาศถ่ายเทดี มีอยู่ 2 รายที่อยู่ในบริเวณบ้านแคบ และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ขณะไปเยี่ยมบ้านของกลุ่มตัวอย่างทุกรายไม่มีอาการเหนื่อยหอบ มีการใช้น้ำมันพืชในการปรุงอาหาร และมีเกลือแกง น้ำปลา ซอส ซีอิ๊ว ผงชูรส เก็บไว้ในบ้าน แต่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่าอาหารที่ตนเองรับประทานไม่มีการปรุงรสจากสารปรุงรสดังกล่าว โดยตัดอาหารที่สุกแล้วแยกออกมาก่อนที่จะมีการปรุงรสเพิ่มสำหรับสมาชิกคนอื่น

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายข้อ และรายด้าน เรื่องการคงไว้ซึ่งการขับถ่ายและการระบายให้เป็นไปตามปกติ และการดูแล สุขวิทยาส่วนบุคคล

การดูแลตนเองด้านการคงไว้ซึ่งการขับถ่ายและการระบายให้เป็นไปตามปกติ และการดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
1. ถ่ายอุจจาระทุกวัน หรือวันเว้นวันเป็นปกติ	1.88	0.46	สูง
2. กลั้นอุจจาระหรือปัสสาวะ	1.80	0.40	สูง
*3. ใช้แป้งสาลีพูนขนอ่อนนึ่ม	1.41	0.92	สูง
*4. แปรงฟันหรือบ้วนปากหลังอาหารทุกครั้ง	1.90	0.30	สูง
5. อาบน้ำหรือเช็ดตัวทุกวัน	2.00	0.00	สูง
6. เปลี่ยนเสื้อผ้าทุกวัน	2.00	0.00	สูง
7. รักษาความสะอาดอวัยวะสืบพันธุ์ทุกครั้งหลังการขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะ	2.00	0.00	สูง
รวม	1.85	0.17	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 4 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการคงไว้ซึ่งการขับถ่ายและการระบายให้เป็นไปตามปกติ และการดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคลในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 1.85 เมื่อจำแนกรายข้อกลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.41–2.00 และจากการเยี่ยมชมบ้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายใช้แป้งสาลีพูนที่มีขนอ่อนนึ่ม และบ้วนปากหลังอาหารทุกครั้ง มีการแต่งกายสะอาดและเหมาะสม

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการรักษาความสมดุลระหว่างการมีกิจกรรมและการพักผ่อน

การดูแลตนเองด้านการรักษาความสมดุล ระหว่าง การมีกิจกรรมและการพักผ่อน (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
*1. ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน โดยการเดิน หรือ ทำงานบ้านอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 ครั้ง	1.46	0.74	สูง
*2. ออกกำลังกายอย่างหนักหรือยกของหนัก	1.71	0.64	สูง
3. มึนงอติเรกทำ	0.93	0.91	ปานกลาง
4. นอนหลับในตอนกลางคืน หรือกลางวันรวมกัน แล้วประมาณวันละ 6-8 ชั่วโมง	1.85	0.36	สูง
5. อ่านหนังสือ ฟังเพลง หรือทำสมาธิ เมื่อนอนไม่ หลับในตอนกลางคืน	1.37	0.86	สูง
6. รับประทานยานอนหลับ โดยไม่มีคำสั่งการรักษาจาก แพทย์	1.95	0.22	สูง
*7. มีการพักผ่อนหย่อนใจ	1.61	0.70	สูง
รวม	1.55	0.31	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 5 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการรักษาความสมดุลระหว่างการมีกิจกรรมและการพักผ่อนในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.55 เมื่อจำแนกรายชื่อกลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงเกือบทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.37-1.95 ยกเว้นข้อการมีงานอดิเรกทำมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 0.93 จากการสอบถามเพิ่มเติมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บอกว่าอยู่บ้านเฉยๆ และบุตร/หลานไม่ให้ทำงาน เนื่องจากทำงานมาก ไม่ได้มีก็จะมีการอ่อนเพลียเหนื่อยง่าย และจากการสังเกตขณะเยี่ยมบ้าน ไม่พบการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง แต่กลุ่มตัวอย่างชี้ให้ดูบริเวณที่ใช้เดินออกกำลังกาย และบอกว่าเดินวันละประมาณ 15-20 นาที และส่วนใหญ่มีการพักผ่อนหย่อนใจโดยการดูโทรทัศน์

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายคำน เรื่องการรักษาความสมดุลระหว่างการใช้เวลาเป็นส่วนตัวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

การดูแลตนเองด้านการรักษาความสมดุลระหว่างการใช้เวลาเป็นส่วนตัวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
*1. มีเวลาอยู่คนเดียว	1.46	0.87	สูง
2. เข้าร่วมชมรมหรือมีกิจกรรมอื่น	0.29	0.72	ต่ำ
*3. มีการติดต่อพบปะหรือสังสรรค์กับญาติเพื่อนหรือบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยสม่ำเสมอ	1.98	0.16	สูง
4. พุดคุยหรือปรึกษาญาติหรือผู้ใกล้ชิด เมื่อมีปัญหา	1.93	0.35	สูง
5. ทำกิจกรรมนอกบ้านได้ด้วยตนเอง	1.39	0.92	สูง
รวม	1.41	0.34	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 6 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการรักษาความสมดุลระหว่างการใช้เวลาเป็นส่วนตัวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.41 เมื่อจำแนกรายชื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงเกือบทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.39-1.98 ยกเว้นการเข้าร่วมชมรมหรือมีกิจกรรมอื่นมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับต่ำมีค่าเฉลี่ย 0.29 จากการเยี่ยมชมบ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสามี / ภรรยา หรือบุตร หลาน อยู่เป็นเพื่อนตลอดเวลา และมีอยู่ 5 รายมีญาติมาเยี่ยม

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการป้องกันอันตรายต่างๆ ต่อชีวิต หน้าที่ และสวัสดิภาพ

การดูแลตนเองด้านการป้องกันอันตรายต่างๆต่อ ชีวิต หน้าที่ และ สวัสดิภาพ (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
*1. สนใจติดตามข่าวสาร หรือสอบถาม แพทย์ พยาบาล หรือนักโภชนาการ เกี่ยวกับโรค ไคววายเรื้อรัง	1.63	0.70	สูง
*2. ใช้ยาเสพติดทุกชนิด	2.00	0.00	สูง
*3. สูบบุหรี่	1.95	0.31	สูง
*4. ค่อมเครื่องค่อมที่มีแอลกอฮอล์	2.00	0.00	สูง
*5. ระมัดระวังการเกิดอุบัติเหตุ หรือการได้รับบาดเจ็บ ต่างๆ ภายในบ้าน โดย			
5.5.1 ไม่ให้พื้นบ้านลื่น	1.83	0.38	สูง
5.5.2 พื้นห้องน้ำแห้ง ไม่ลื่น	1.88	0.33	สูง
5.5.3 บันไดมีราวเกาะ (n=32)	1.94	0.35	สูง
5.5.4 จัดเก็บของมีคมให้เข้าที่	1.93	0.35	สูง
รวม	1.89	0.12	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 7 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการป้องกันอันตรายต่างๆต่อชีวิต หน้าที่ และสวัสดิภาพในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.89 เมื่อจำแนกรายชื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อมีค่าเฉลี่ย 1.63–2.00 จากการเยี่ยมบ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคไตวายซึ่งกลุ่มตัวอย่างศึกษาเอง และในบางครั้งญาติก็จะหาข้อมูลเกี่ยวกับโรคและการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคไตวายมาให้ กลุ่มตัวอย่างทุกรายไม่มีสารเสพติด บุหรี่ หรือเครื่องค่อมที่มีแอลกอฮอล์อยู่ในบ้าน สำหรับการป้องกันอุบัติเหตุภายในหรือการได้รับบาดเจ็บภายในบ้านพบว่าส่วนใหญ่มีการดูแลพื้นบ้านและพื้นห้องน้ำไม่ให้ลื่นอยู่เสมอ บ้านของกลุ่มตัวอย่าง 6 รายที่มีห้องนอนอยู่ชั้นบนของบ้านพบว่าบันไดมีราวเกาะทั้งหมด ที่เหลือ 4 รายเป็นบ้านชั้นเดียว และส่วนใหญ่มีการจัดเก็บของมีคมไว้ในสถานที่เหมาะสม

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการส่งเสริมการทำหน้าที่ และพัฒนาการให้ถึงขีดสูงสุด ภายใต้ ระบบสังคมและความสามารถของตนเอง

การดูแลตนเองด้านการส่งเสริมการทำหน้าที่ และพัฒนาการให้ถึงขีดสูงสุด ภายใต้ระบบสังคม และความสามารถของตนเอง (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
1 ขอมรับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายที่เกิดขึ้น	2.00	0.00	สูง
2 ขอมรับความเจ็บป่วยของตนเอง	2.00	0.00	สูง
3 ปรับตัวต่อความเจ็บป่วยได้	2.00	0.00	สูง
รวม	2.00	0.00	สูง

จากตาราง 8 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการส่งเสริมการทำหน้าที่ และพัฒนาการให้ถึง ขีดสูงสุด ภายใต้ระบบสังคมและความสามารถของตนเองในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 2.00 และเมื่อจำแนกรายชื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.00

2.2 ด้านการดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ

การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
1. อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หลังจากป่วยด้วย โรคไตวายเรื้อรัง	1.61	0.54	สูง
2. สามารถบรรเทาอาการเครียดได้ด้วยตนเอง	1.98	0.16	สูง
*3 มีการระบายให้ผู้ฟังหรือฟังเพลง หรืออ่านหนังสือธรรมะ เพื่อระงับหรือลด อาการโกรธ /ไม่พอใจ	1.98	0.16	สูง
*4 มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาครอบครัว	1.98	0.16	สูง
5. ให้คำปรึกษาแก่บุตรหลาน หรือญาติพี่น้อง	1.98	0.16	สูง
รวม	1.90	0.14	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 9 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 1.90 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.61–1.98 และจากการสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายไม่มีอาการหงุดหงิดหรืออารมณ์เปลี่ยนแปลง ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่ามีการปรึกษาหารือกันภายในครอบครัวเมื่อมีปัญหาทั้งเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ และการงาน

2.3 การดูแลตนเองที่จำเป็นในภาวะเบี่ยงเบนทางด้านสุขภาพ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการแสวงหาและคงไว้ซึ่งความช่วยเหลือจากบุคคลที่เชื่อถือได้

การดูแลตนเองด้านการแสวงหาและคงไว้ซึ่งความช่วยเหลือจากบุคคลที่เชื่อถือได้ (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
1. สอบถามเกี่ยวกับโรคไตวายเรื้อรัง และแนวทางในการดูแลรักษาโรคจากแพทย์ผู้ดูแล หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	1.49	0.71	สูง
2. ปรีกษาแพทย์ พยาบาล หรือนักจิตวิทยา เมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อนหรือได้รับความไม่สุขสบายจากอาการของโรคไตวายเรื้อรัง	1.41	0.74	สูง
3. ปรีกษาแพทย์ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย เช่น เป็นหวัดคัดจมูก มีไข้ ไอ หรือเจ็บคอ	1.39	0.83	สูง
4. ซื่อยามารับประทานเอง	1.80	0.40	สูง
รวม	1.52	0.48	สูง

จากตาราง 10 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการแสวงหาและคงไว้ซึ่งความช่วยเหลือจากบุคคลที่เชื่อถือได้ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 1.52 เมื่อจำแนกรายชื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.39-1.80

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม รายชื่อและรายด้าน เรื่องการรับรู้ สนใจ และดูแลผลของพยาธิสภาพ ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อพัฒนาการของตนเอง

การดูแลตนเองด้านการรับรู้ สนใจ และดูแลผล ของพยาธิสภาพ ซึ่งรวมถึงผลที่กระทบต่อ พัฒนาการของตนเอง (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
*1. ชั่งน้ำหนักตัว ก่อนรับประทานอาหารมื้อเช้า อย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์	1.90	0.37	สูง
*2. จดบันทึกและตวงปริมาณน้ำดื่มและ ปัสสาวะ	0.04	0.31	ต่ำ
3. สนใจที่จะขอรับการตรวจวัดความดันโลหิต สม่ำเสมอ	1.41	0.87	สูง
4. สังเกตอาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน น้ำหนักลด	2.00	0.00	สูง
5. สังเกตอาการบวม โดยเฉพาะบริเวณรอบ ดวงตา ปลายมือ ปลายเท้า	2.00	0.00	สูง
6. สังเกตอาการหายใจลำบาก หรืออึดอัดแน่น หรือมีหายใจขากลิ่น นอนราบไม่ได้	2.00	0.00	สูง
*7. ใช้ออกซิเจนด้วยตัวเอง เมื่อมีอาการเหนื่อย หอบ (n = 11)	1.64	0.81	สูง
8. สังเกตอาการเลือดออก เช่นมีจุดจ้ำเลือดตาม ผิวหนัง อุจจาระมีเลือดปน หรือมีเลือด กำเดาไหล	1.98	0.16	สูง
รวม	1.61	0.15	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 11 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการรับรู้ สนใจ และดูแลผลของพยาธิสภาพ ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อพัฒนาการของตนเองในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.61 เมื่อจำแนก รายชื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองเกือบทุกข้ออยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.41–2.00 ยกเว้น การจดบันทึกและตวงปริมาณน้ำดื่มและปัสสาวะ มีการดูแลตนเองอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย 0.04 จากการ สอดถามเพิ่มเติมในข้อการจดบันทึกปริมาณน้ำดื่ม และตวงปัสสาวะ กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่า ยุ่งยากและ ไม่สะดวก เวลาออกนอกบ้าน แต่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ขวดน้ำปริมาณ 500 มิลลิลิตรในการดื่ม

น้ำแต่ละวัน โดยจะดื่มเฉพาะน้ำในขวดนี้เท่านั้น แต่ไม่มีการบันทึกหรือตวงปริมาณไว้ในแต่ละครั้ง จากการเยี่ยมบ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 4 รายมีเครื่องชั่งน้ำหนักที่บ้าน มีเพียง 1 รายที่มีการจดบันทึกและตวงปริมาณน้ำดื่มและปัสสาวะ และพบ 2 รายที่มีถังออกซิเจนไว้ในบ้านซึ่งให้ข้อมูลว่าเมื่อเวลารู้สึกเหนื่อยหรือหายใจไม่สะดวก ก็จะนอนพัก และใช้ออกซิเจนด้วยตนเอง โดยเปิดประมาณ 2-3 ลิตร / นาที

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายข้อ และรายด้าน เรื่องการปฏิบัติตามแผนการรักษา การวินิจฉัย ฟันฟู และป้องกันผลของพยาธิสภาพที่เกิดขึ้น

การดูแลตนเองด้านการปฏิบัติตามแผนการรักษา การวินิจฉัย ฟันฟู และป้องกันผลของพยาธิสภาพที่เกิดขึ้น (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
*1. รับประทานอาหารที่ปรุงเฉพาะโรคไตวาย	1.02	0.76	ปานกลาง
2. รับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์หรือไข่ ในปริมาณมากก่อนมารับการฟอกเลือด	1.78	0.42	สูง
*3. มีการจัดเก็บยาเฉพาะโรค แยกไว้ต่างหาก	1.50	0.44	สูง
4. รับประทานยาครบตามจำนวนและตรงตามเวลาทุกมือตามคำสั่งแพทย์	1.90	0.30	สูง
5. รับประทานยาก่อนหรือหลังอาหารอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง	0.27	0.63	ต่ำ
6. มีการรับประทานยาเพิ่มขึ้นในมือถัดไปเมื่อลิ้มรับประทานยามือใดมือหนึ่ง	1.98	0.16	สูง
*7. เวลาลุกขึ้นนั่ง หรือยืนทำอย่างช้าๆ	1.61	0.63	สูง
8. สังเกตอาการข้างเคียงที่เกิดจากการใช้ยา	2.00	0.00	สูง
9. มารับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมตามแพทย์นัดทุกครั้ง	1.83	0.38	สูง
รวม	1.59	0.18	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 12 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการปฏิบัติตามแผนการรักษา การวินิจฉัย ฟันฟู และป้องกันผลของพยาธิสภาพที่เกิดขึ้นในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.59 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่ม ตัวอย่างมีการดูแลตนเองส่วนใหญ่ 7 ข้อใน 9 ข้ออยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.50–2.00 ยกเว้น การรับประทาน อาหารที่ปรุงเฉพาะโรคไตวาย มีการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 1.02 และการรับประทานยา ก่อนหรือหลังอาหาร โดยรับประทานก่อนหรือหลังอาหารไม่ถึงครึ่งชั่วโมงมีการดูแลตนเองในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย 0.27 จากการสอบถามเพิ่มเติมเรื่องการรับประทานอาหารเฉพาะโรคไตวาย กลุ่มตัวอย่างบอกว่า รับประทานอาหารทั่วไปแต่เป็นอาหารรสจืด ส่วนเรื่องการรับประทานยากกลุ่มตัวอย่างบางรายบอกว่า รับประทานยาทั้งก่อนและหลังอาหารไม่ถึงครึ่งชั่วโมง เนื่องจากกลัวลืมหากทิ้งไว้นานเกิน 10 นาที และจาก การเยี่ยมชมบ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับประทานยาเช่นเดียวกับสมาชิกในครอบครัวแต่จะดักแบ่ง ออกก่อนที่จะมีการปรุงรสเค็มเพิ่ม และทุกรายมีการเก็บยาเฉพาะโรคไต แยกไว้ต่างหากจากยาอื่น

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ และรายด้าน เรื่องการรับรู้และสนใจที่จะคอยปรับและป้องกันความ ไม่สุขสบายจากผลข้างเคียง ของการรักษา หรือจากโรค ของกลุ่มที่ตัดต่อหลอดเลือด

การดูแลตนเองด้านการรับรู้และสนใจที่จะคอยปรับและป้องกันความไม่สุขสบายจากผลข้างเคียงของการรักษาหรือจากโรค ของกลุ่มที่ตัดต่อหลอดเลือด (n = 33)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
1. สังเกตอาการที่ผิดปกติของร่างกาย ขณะได้รับการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ที่ดูแลทราบทันที	2.00	0.00	สูง
2. สังเกตอาการที่ผิดปกติ หลังจากได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบในการมาฟอกเลือดครั้งต่อไป	1.94	0.35	สูง
3. ยอมให้มีการเจาะเลือด ฉีดยา หรือวัดความดันโลหิตของแขนข้างที่ตัดต่อหลอดเลือด	1.94	0.24	สูง
4. ระมัดระวังการกระทบกระแทกกับของแข็งหรือของมีคม หรือยกของหนักเกินไปบริเวณแขนข้างที่ตัดต่อหลอดเลือด	1.91	0.29	สูง
5. สังเกตอาการที่บ่งบอกถึงการติดเชื้อ เช่น ปวด บวม แดง ร้อน ของแขนข้างที่ตัดต่อหลอดเลือด	1.97	0.17	สูง
6. สังเกตการทำงานของหลอดเลือดที่ตัดต่อทุกวัน โดยการคลำบริเวณที่ต่อหลอดเลือด	1.91	0.38	สูง
7. นอนตะแคงทับแขนข้างที่ทำการตัดต่อหลอดเลือด	1.56	0.50	สูง
รวม	1.89	0.12	สูง

จากตาราง 13 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการรับรู้และสนใจที่จะคอยปรับและป้องกันความไม่สุขสบายจากผลข้างเคียงของการรักษา หรือจากโรคของกลุ่มที่ตัดต่อหลอดเลือดในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.89 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 1.56–2.00

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ และรายด้านเรื่องการรับรู้และสนใจที่จะคอยปรับและป้องกันความไม่สุขสบายจากผลข้างเคียง ของการรักษา หรือจากโรค ของกลุ่มที่คาสายสวน

การดูแลตนเองด้านการรับรู้และสนใจที่จะคอยปรับและป้องกันความไม่สุขสบาย จากผลข้างเคียง ของการรักษาหรือจากโรคของกลุ่มที่คาสายสวน (n = 8)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับการ ดูแลตนเอง
1. สังเกตอาการที่ผิดปกติของร่างกายขณะได้รับการรักษาด้วยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ที่ดูแลทราบทันที	1.88	0.35	สูง
2. สังเกตอาการที่ผิดปกติ หลังจากได้รับการรักษาโดยการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบในการมาฟอกเลือดครั้งต่อไป	1.88	0.35	สูง
3. ระมัดระวังการเปียกน้ำของแผลบริเวณที่คาสายสวน	2.00	0.00	สูง
4. มีการดันสายกลับเข้าไป หากพบว่าสายสวน เลื่อนหลุดออกมา และมาพบแพทย์ทันที	2.00	0.00	สูง
5. สังเกตอาการเจ็บ ปวด บวม บริเวณรอบสายที่ โผล่ออกจากผิวหนังหรืออาการตัวร้อนเป็นไข้	2.00	0.00	สูง
6. มีการแคะ แกะ เกา แผลที่คาสายสวน	2.00	0.00	สูง
7. ทำแผลบริเวณที่คาสายสวนสม่ำเสมอตาม แพทย์นัด	2.00	0.00	สูง
รวม	1.96	0.10	สูง

จากตาราง 14 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการรับรู้และสนใจที่จะคอยปรับและป้องกัน ความไม่สุขสบายจากผลข้างเคียงของการรักษา หรือจากโรคของกลุ่มที่คาสายสวนในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.96 เมื่อจำแนกรายชื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงทุกข้อมีค่าเฉลี่ย 1.88-2.00

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายข้อ และรายด้าน เรื่องการตัดแปลงอ้อมโนทัศน์ และภาพลักษณ์ในการที่จะยอมรับภาวะสุขภาพของตนเอง

การดูแลตนเองด้านการตัดแปลงอ้อมโนทัศน์ และภาพลักษณ์ในการที่จะยอมรับภาวะสุขภาพของตนเอง (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
*1. มีการแต่งหน้าหรือแต่งตัวให้ดูดีขึ้นเพื่อช่วยปิดบังความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	0.71	0.93	ปานกลาง
2. มีการยอมรับการพึ่งพาผู้อื่นในบางเรื่อง	2.00	0.00	สูง
3. สามารถปฏิบัติตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือนุคคลอื่นได้	1.80	0.46	สูง
*4. สามารถทำงานได้ตามปกติ (งานประกอบอาชีพ/งานบ้าน)	1.73	0.59	สูง
5. สามารถดูแลบุคคลในครอบครัวได้ตามปกติ	1.88	0.33	สูง
6. ไปร่วมงานสังคมได้ตามปกติ	1.07	0.96	ปานกลาง
7. ช่วยเหลือตนเองเท่าที่จะทำได้ ทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงาน เพื่อให้รู้สึกว่ามีคุณค่าในตนเอง	2.00	0.00	สูง
รวม	1.59	0.28	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 15 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการตัดแปลงอ้อมโนทัศน์ และภาพลักษณ์ในการที่จะยอมรับภาวะสุขภาพของตนเองในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.59 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองส่วนใหญ่ 5 ข้อใน 7 ข้ออยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.73-2.00 ยกเว้นการใช้วิธีแต่งหน้าหรือแต่งตัวให้ดูดีเพื่อช่วยปิดบังความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และการไปร่วมงานสังคมตามปกติ กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 0.71 และ 1.07 จากการสอบถามเพิ่มเติมในข้อการแต่งหน้าหรือแต่งตัวเพื่อปิดบังความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างบางรายบอกว่าสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และการไปร่วมงานสังคมกลุ่มตัวอย่างบางรายบอกว่าไปร่วมงานบ้างหากอยู่ใกล้บ้าน แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ไปเนื่องจากต้องจำกัดเรื่องการรับประทานอาหารและน้ำ และจากการเยี่ยมบ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แต่งกายตามปกติ ไม่มีการแต่งกายหรือแต่งหน้าเพื่อช่วยปิดบังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และส่วนใหญ่สามารถทำงานบ้านได้โดยการทำความสะอาดบ้านและประกอบอาหาร

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ การดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายชื่อ และรายด้าน เรื่องการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่กับผลของพยาธิสภาพ และแผนการรักษาตามความสามารถที่เหลืออยู่

การดูแลตนเองด้านการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่กับผลของพยาธิสภาพ และแผนการรักษาตามความสามารถที่เหลืออยู่และสามารถตั้งเป้าหมายในชีวิตตามความเป็นจริง (n = 41)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับการดูแลตนเอง
*1. มีการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่จะอยู่กับโรคไตวายเรื้อรัง	1.49	0.75	สูง
2. ยอมรับว่าการมาฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมทำให้มีชีวิตอยู่ได้ตามปกติ	2.00	0.00	สูง
3. มีการวางแผนการรักษาของตนเอง ร่วมกับเจ้าหน้าที่หรือแพทย์ผู้ดูแล	0.34	0.62	ต่ำ
4. เมื่อมีอาการผิดปกติ หรือมีความไม่สุขสบายเพียงเล็กน้อย สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง (เช่น เริ่มมีอาการบวม หรือเหนื่อยเล็กน้อย)	2.00	0.00	สูง
5. สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสุขสบาย	2.00	0.00	สูง
รวม	1.56	0.20	สูง

หมายเหตุ * = ข้อที่สามารถสังเกตได้

จากตาราง 16 กลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านการเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอยู่กับผลของพยาธิสภาพ และแผนการรักษาตามความสามารถที่เหลืออยู่ ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 1.56 เมื่อจำแนกรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงเกือบทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.49–2.00 ยกเว้นการวางแผนการรักษา ร่วมกับเจ้าหน้าที่หรือแพทย์ผู้ดูแลมีการดูแลตนเองอยู่ในระดับต่ำมีค่าเฉลี่ย 0.34 จากการสอบถามเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างบางรายบอกว่า เรื่องการวางแผนการรักษาแล้วแต่แพทย์จะพิจารณา แต่บางรายบอกว่า มีการวางแผนร่วมกับแพทย์ในระยะแรกๆเท่านั้น หลังจากนั้นก็ขึ้นอยู่กับแพทย์ผู้ดูแลจะเป็นผู้ตัดสินใจ และจากการสังเกตและสอบถามการทำงานของเจ้าหน้าที่พบว่าเจ้าหน้าที่ต้องดูแลผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก และต้องคอยดูแลอาการและภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ทำให้ไม่มีเวลาพูดคุยกับผู้ป่วยเป็นการส่วนตัว นอกจากนี้ยังต้องทำงานเอกสารอื่นนอกเหนือจากการดูแลผู้ป่วยด้วย จึงขาดการวางแผนการรักษา ร่วมกับผู้ป่วย และจากการเยี่ยมบ้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่จะอยู่กับโรคไตวายเรื้อรัง โดยการดูข่าวสารเกี่ยวกับโรคไตวายเรื้อรัง และมีการอ่านและศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของผู้ป่วยโรคไตวาย